

بازداشت یک پژوهشگر فرانسوی در ایران

فریبا عادلخواه، پژوهشگر عالی CERI-Sciences Po در پاریس، و عضو موسس "بنیاد تحلیل جوامع سیاسی" و "شبکه اروپایی برای تجزیه و تحلیل جوامع سیاسی"، در 5 ژوئن در ایران دستگیر شده است. همکاران وی 25 ژوئن از دستگیری او مطلع شدند، زمانی که وزارت امور خارجه فرانسه و سفارت فرانسه در تهران از ناپدید شدن او خبردار شدند. ما در عین ابراز همبستگی با همکارانمان، از دیپلمات‌ها و مقام‌های فرانسوی برای اقدام محتاطانه اما مجدانه آنها، ابراز سپاس و قدردانی می‌نماییم. به توصیه آنها، در ابتدا ما سکوت اختیار کردیم تا مانع تلاش‌های آنها نشویم و به «استراتژی تنش»، که احتمالاً سناریو پردازان دستگیری فریبا عادلخواه در تلاش هستند تا از آن در جدال بین تهران و واشنگتن و میانجیگری که فرانسه بین دو طرف انجام داده است، استفاده کنند، دامن‌نزنیم. به هر حال این فرضیه متصور می‌باشد چرا که هیچ توجیهی برای دستگیری همکار ما وجود ندارد. ایشان تنها فعالیت‌های دانشگاهی داشته و با هیچ سرویس اطلاعاتی در ارتباط نبوده و هیچ‌گونه فعالیت سیاسی در ایران انجام نمی‌دهد. دستگیری او برای چانه‌زنی‌های سیاسی انجام گرفته و یا به این علت است که دستگاه‌ها امنیتی ایران و یا بخشی از آن دیگر آزادی علمی و تحقیقات را بر نمی‌تابند. هر گونه ارتباط دادن وی با اقدامات جاسوسی یا بی‌ثبات‌سازی، بی‌اعتبار است و برای کسانی که با گذشته و فعالیت‌هایش آشنایی دارند، مضحکه‌ای بیش نمی‌باشد. با توجه به اطلاع‌رسانی در شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌ها در مورد خبر بازداشت او، ما از یک سو به اعتماد خود به اقدامات مقامات فرانسوی برای به دست آوردن آزادی و تاکید کرده و از سوی دیگر، همراه با تمام کسانی که در جهان همبستگی خود را با فریبا عادلخواه اعلام کرده و انزجار خود را از دستگیری او نشان داده‌اند، برای تکمیل اطلاعات در مورد شرایط بازداشت او تلاش خواهیم بود. فریبا عادلخواه، انسان‌شناس و نویسنده مقالات متعدد و چندین کتاب است که عمیقاً در درک ما از جامعه ایران تأثیر گذاشته‌اند. از جمله آثار او می‌توان از کتاب "انقلاب تحت پوشش حجاب: زنان اسلامی ایران (Karthala، 1991)؛ مدرن بودن در ایران (Karthala، 1998) و هزار و یک مرز ایران (Karthala، 2012) یاد کرد.

او برای تحصیل در سال 1977 به فرانسه آمد و پس از آن به دلایل شخصی در پاریس مستقر شد و بطور پیوسته به تحقیقات میدانی خود در ایران ادامه داد. در این مدت او بارها مورد ارباب و تهدید و قرار گرفت (بازجویی، مصادره

گذرنامه) اما این مانع از ادامه پژوهش او نشد چرا که او این را حق خودمی دانست و در عین حال کمک و لازمه ای برای کشور مادریش.

پس از دستگیری کلوتید رایس، دانشجوی مقطع دکترا، در سال 1388، وی نامه ای سرگشاده‌ای به فارسی برای محمود احمدی‌نژاد، رییس جمهور وقت جمهوری اسلامی ایران می‌نویسد که خواندن این نامه پیشگویانه در موقعیت فعلی، بسیار تکان دهنده و متأثر کننده است.

<https://news.gooya.com/politics/archives/2009/08/092724print.php>

فریبا عادلخواه در آن زمان تصمیم می‌گیرد تا پژوهش میدانی را در ایران کنار بگذارد و تحقیقات خود را با تکیه بر روش پژوهش همیشگی خود، یعنی پژوهش میدانی در شرایطی دشوار و خطرناک، بر جامعه افغانستان متمرکز کند. ثمره این تحقیقات، چندین مقاله و نظریه است که تمام آنها در سایت CERI قابل دسترس است و همچنین چندین مجله علمی و سرفصل کتاب به آن اختصاص داده شده است.

<http://www.sciencespo.fr/ceri/fr/papier/etude>

پس از پیروزی حسن روحانی در انتخابات ریاست جمهوری، فریبا عادلخواه پژوهش‌های خود را در ایران از سر می‌گیرد و به منظور آشنایی بیشتر با فقه، در شهر قم مستقر می‌شود. وی همزمان شروع به تحقیق درباره روحانیت شیعه و به طور مشخص مسئله دین و گرایش‌های آن در ایران، افغانستان و عراق می‌کند. در واقع این تحقیقات در ادامه یکی از کتاب‌های وی به نام هزار و یک مرز ایران است.

در کارنامه کاری فریبا عادلخواه، آنچه کمتر کسی از آن خبر دارد، فعالیت‌های ادبی وی است. عادلخواه در سال‌های اخیر با نام مستعار، شعرهای عرفانی او آخر قرون وسطی و رنسانس را از فرانسه به فارسی ترجمه می‌کرد. فریبا عادلخواه، هم به خاطر کیفیت پژوهش‌هایی که انجام داده است و هم به جهت داشتن شخصیتی محترم و درستکار، محقق سرشناس برای همگان است.

بازداشت او بی‌شک ناروا و منجر کننده است. از هفته پیش که خبر دستگیری وی علنی شد، "شبکه اروپایی برای تجزیه و تحلیل جوامع سیاسی"، همچون کل جامعه علمی بین‌المللی از این دستگیری شگفت‌زده است و آن را صریحاً محکوم می‌کند و آزادی بی‌شرط فریبا عادلخواه را خواستار است.

با در نظر گرفتن بی‌ارزش شمردن حق آزادی پژوهش از طرف مسئولان جمهوری اسلامی و خطری که دانشگاهیان با رفتن به ایران با آن مواجه هستند، "شبکه اروپایی تحقیقاتی جوامع سیاسی" از تمام مؤسسات علمی و دانشگاهی اروپایی می‌خواهد که به‌جز پذیرش دانشجویان ایرانی و با ابراز همدلی با تمام استادان و محققان ایرانی که مجبورند زیر نظر دستگاه امنیت جمهوری اسلامی به کار خود ادامه دهند، هرگونه همکاری را در اسرع وقت با این کشور قطع کنند.